

NACIONALINĖ ŠVIETIMO AGENTŪRA

Metodinė medžiaga

*Pagrindinio ugdymo lenkų gimtosios bei užsienio kalbų programai
įgyvendinti*

**Integruotos skaitymo ir rašymo užduotys ir vertinimo kriterijai.
Lenkų kalba. 8 klasė.**

Parengė:

Danuta Szejnicka, Nacionalinė švietimo agentūra
Doc.dr. Henrika Sokolovska, VDU Švietimo akademija
Ana Jasinska, Vilniaus Jono Pauliaus II gimnazija

TEST (60 punktów)

Przeczytaj tekst A oraz obejrzyj ilustrację i wykonaj zadania 1-12.

Tekst A

(miejsce na tytuł)

Tańce, które dziś się określa jako polskie tańce narodowe, powstały bardzo wcześnie. Wskazuje się jako orientacyjne daty wiek XVI, a nawet XV. Natomiast nazwy polskich tańców, dziś określanych jako narodowe, przyjęły się dopiero w XIX wieku. Na przykład, *polonez* nazywano chodzonym, wolnym, pieszym, *krakowiaka* określano jako ścigany, wielki, mijany, *kujawiaka* jako śpiący, kolebany lub powolny polonez, *oberka* nazywano drygantem, okrągłym, *mazura* zaś drobnym, gonionym. Różnorodność nazw wiąże się z różnymi sposobami ich wykonywania w regionach. Polonez otrzymał swą ostateczną nazwę – zresztą w języku francuskim – po tym, jak na zachodnich dworach obwołano go „la danse aux lumières” („światlisty taniec”). Nazwa ta okazała się zbyt długa i wówczas ją skrócono – „la danse polonaise”, czyli po prostu taniec polski.

Polonez, jak każdy inny taniec, przechodził różne przeobrażenia. Prawdopodobnym jego pierwowzorem był prosty korowód par, oparty na zwykłym kroku chodzonym i wykonywany był z towarzyszeniem śpiewu. Wiązał się najczęściej z ceremonialną częścią obrzędu weselnego.

Wiadomości dotyczące poloneza sprzed 1730 roku opierają się głównie na relacjach cudzoziemców. Najstarsza notatka tego typu pochodzi z niemieckiej kroniki śląskiej z 1406 roku, w której między tańcami niemieckimi wymienia się „polnischer tanz”, z krótką charakterystyką ruchową podkreślającą, że był to taniec typu chodzonego ze zginaniem nóg w kolanach i ukłonami, tańczony w wolnym tempie. Następna informacja opisuje taniec wykonany w 1574 roku podczas uroczystości koronacyjnej Henryka III Walezego: „(...) Gdy Henryk Walezy zasiadł w sali zabaw na tronie, ozwały się dźwięki nieznanego tańca i przed królem przesuwać się zaczął wąż długi wijący się w niezliczone skręty, w którym tancerze wiedli tancerki za ręce, a każda para, przechodząc przed tronem, składała majestatowi ukłon głęboki”. Nie można jednak twierdzić, że był to już polonez, gdyż o gatunku tańca decyduje nie tylko zespół cech choreograficznych.

Zespół cech muzycznych i tanecznych poloneza ukształtował się między drugą połową XVIII w. a początkiem XIX. Oczywiście, pierwowzorem był taniec pieszy pochodzenia ludowego, który przejęły zaścianki szlacheckie, a potem dwory magnatów i królów polskich. Polonez pod koniec XVI i w XVII wieku był swego rodzaju paradą szlachty przed królem, stanowił nieodzowną część ceremoniału dworskiego. Otwierano nim największe uroczystości. Był tańcem poważnym, dostojnym. Zaczynała go i prowadziła para „najznakomitsza”. Za nią szły godnie, posuwicie inne pary. Długi korowód par we wspnianych narodowych strojach podążał za idącym na czele, to w krąg, to po liniach kulisto-esowatych, jak olbrzymi, wielobarwny, wijący się wąż. Kolumna tancerzy sunęła wokół sali, zmieniała kierunek. Pary przewijały się pod wzniesionymi rękami innych par. Pochód par przekształcał się w czwórki, a następnie w ósemki. Ósemki łączyły ręce w koła. Przeplatały się w łańcuch. Partner i partnerka krążyły dookoła siebie. Szeregiem szli tancerze naprzeciw tancerek również ustawionych w szereg. Wymieniali ukłony. Wszystkie te zmiany ogłaszała przodująca para – właściwie tancerz przodującej pary, tancerka jedynie przykład dawała innym, świadomie i umiejętnie wykonując zwroty, przejścia i zmiany figur tanecznych, dyktowane przez partnera.

Są tańce i melodie, które szybko osiągają niebywałą popularność i również szybko znikają, gdyż zostają zapomniane. Melodii poloneza, krakowiaka, mazura, oberka, kujawiaka nie zapomni żaden Polak, ponieważ zajmują ważne miejsce w kulturze polskiej, są synonimem polskości.

(Wg Roberta Chabińskiego)

Fragment filmu *Pan Tadeusz*, 1999 r., reż. Andrzej Wajda

1. Do podanych dawnych nazw tańców dopisz ich ogólnie przyjęte współczesne odpowiedniki. Nazwy zapisz w mianowniku liczby pojedynczej.

- a. Chodzony – _____
- b. Drobny – _____
- c. Drygant – _____
- d. Mijany – _____
- e. Śpiący – _____

2,5 punktu

2. Z jakiego języka pochodzi nazwa tańca *polonez*? Zaznacz właściwą odpowiedź.

- A. polski   B. rosyjski   C. francuski   D. niemiecki

1 punkt

3. O polonezie napisano, że *był tańcem poważnym, dostojnym*. Wyjaśnij, jak rozumiesz słowo *dostojny*.

Dostojny - _____

1 punkt

4. Na podstawie informacji zawartej w tekście wskaż **dwie** okoliczności (okazje do ceremonii), w których dawniej tańczono poloneza.

A _____

B _____

2 punkty

5. Wykreśl **pięć** elementów, które nie są właściwe polonezowi:

Krok posuwisty, podskoki, powaga, korowód, para, podrzucanie do góry czapek i chustek, przytupywanie, wzniesione ręce, podrzucanie do góry partnerki przez tancerza, ukłony, czwórki, głośny śmiech, uroczysty charakter.

2,5 punktu

6. Wyjaśnij w 1-2 zdaniach, jak rozumiesz wypowiedź:

Melodii poloneza, krakowiaka, mazura, oberka, kujawiaka nie zapomni żaden Polak, ponieważ (...) są synonimem polskości.

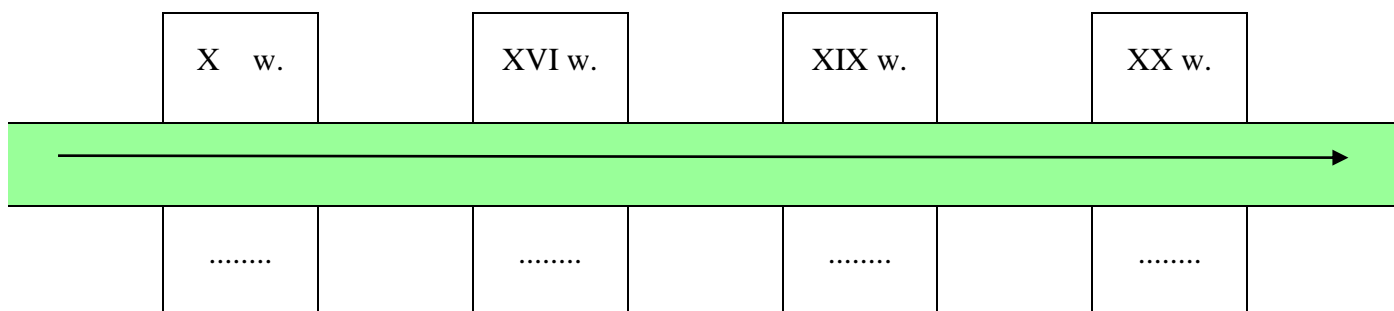

---

3 punkty

7. Umieść na osi czasu litery **A-D**, odpowiadające wydarzeniom, związanym z tańcami.

- A. Zaakceptowano nazwy polskich tańców narodowych.
- B. Polonez po raz kolejny zdobył serca widzów dzięki reżyserowi Andrzejowi Wajdzie.
- C. W niemieckiej kronice występuje notatka dotycząca tańca chodzonego.
- D. Taniec ten wykonywano w trakcie koronacji króla Henryka III Walezego.

4 punkty

8. Nadaj tytuł **Tekstowi A**, przekazując główną myśl tekstu. Wpisz go w przeznaczonym na to miejscu na początku tekstu (s. 2).

2 punkty

---

9. We wskazane miejsca wpisz **słownie** podane liczebniki w odpowiedniej formie.

A. Wiadomości sprzed (1730) _____
_____ roku.

B. Najstarsza notatka pochodzi z kroniki śląskiej z (1406) _____
_____ roku.

C. Następną informacją opisuje taniec wykonany w (1574) _____
_____ roku.
3 punkty

10. Ułóż zdania z czasownikiem *tańczyć* w każdym z trzech trybów.

A. Tryb orzekający (oznajmujący) – _____

B. Tryb przypuszczający – _____

C. Tryb rozkazujący – _____

3 punkty

11. W każdej parze podkreśl poprawne sformułowanie.

- A. Tańcy powstały – tańce powstały
- B. Podobna do partnera – podobna na partnera
- C. Nasi tancerki – nasze tancerki
- D. Nie wykonali ukłony – nie wykonali ukłonów
- E. Wzięłem do tańca – wzięłem do tańca
- F. Pary wymieniali ukłony – pary wymieniały ukłony

6 punktów

12. Napisz nazwy wykonawców czynności.

A. Osoba, która tworzy układ ruchów w tańcu do skomponowanej muzyki – _____

B. Osoba, która tworzy muzykę, wykorzystując zapis nutowy – _____

C. Osoba, która jest odpowiedzialna za całość dzieła filmowego – _____

D. Osoba, która kieruje wykonaniem utworu przez zespół muzyczny – _____

4 punkty

Przeczytaj tekst B i wykonaj zadania 13-21.

Tekst B

Adam Mickiewicz

POLONEZA CZAS ZACZAĆ

(fragment *Pana Tadeusza*)

Poloneza czas zacząć. Podkomorzy rusza
I z lekka zarzuciwszy wyloty kontusza,
I wąsa podkręcając, podał rękę Zosi
I skłoniwszy się grzecznie, w pierwszą parę prosi.
Za Podkomorzym szereg w pary się gromadzi,
Dano hasło, zaczęto taniec on prowadzi.

Nad murawą czerwone połyskają buty,
Bije blask z karabeli, świeci się pas suty,
A on stąpa powoli, niby od niechcenia;
Ale z każdego kroku, z każdego ruszenia
Można tancerza czucia i myśli wyczytać:

Oto stanął, jak gdyby chciał swą damę pytać,
Pochyla ku niej głowę, chce szepnąć do ucha;
Dama głowę odwraca, wstydzi się, nie słucha,
On zdjął konfederatkę, kłania się pokornie,
Dama raczyła spójrzeć, lecz milczy upornie;
On krok zwalnia, oczyma jej spójrzenie śledzi
I zaśmiał się na koniec, rad z jej odpowiedzi
Stąpa prędzej, pogląda na rywalów z góry
I swą konfederatkę z czaplinoymi pióry
To na czole zawiesza, to nad czołem wstrząsa,
Aż włożył ją na bakier i podkręcił wąsa.

Idzie, wszyscy zazdroszczą, biegą w jego ślady,
On by rad ze swą damą wymknąć się z gromady;
Czasem staje na miejscu, rękę grzecznie wznosi
I żeby mimo przeszli, pokornie ich prosi (...)

I szły pary po parach hucznie i wesoło,
Rozkręcało się, znowu skręcało się koło,
Jak wąż olbrzymi, w tysiąc łamiący się zwojów;
Mieni się cętkowata, różna barwa strojów
Damskich, pańskich, żołnierskich, jak łuska błyszcząca,
Wyłożona promieńmi zachodniego słońca
I odbita o ciemne murawy węzłowia.
Wre taniec, brzmi muzyka, oklaski i zdrowia!

13. Kto stworzył „najznakomitszą” parę, prowadzącą korowód taneczny?

1 punkt

14. Z podanego fragmentu *Pana Tadeusza* wypisz cytaty (zwroty czasownikowe), wskazujące na czynności osób tańczących w pierwszej parze.

Tancerz	Tancerka

4 punkty

15. Jak opiszesz zachowanie pierwszego tancerza wobec partnerki? Odpowiedź napisz w 1-3 zdaniach, zwracając uwagę przynajmniej na dwa elementy zachowania.

---

4 punkty

16. Do czego A. Mickiewicz porównał cały korowód taneczny oraz różnobarwne stroje tancerzy?

a. korowód tancerzy – do _____

b. różnobarwne stroje tancerzy – do _____

2 punkty

17. Utwórz własne oryginalne porównania.

A. korowód tancerzy jak _____

B. różnobarwne stroje tancerzy niby _____

2 punkty

18. Wypisz z tekstu cztery elementy strojów tancerzy, a następnie każdą nazwę połącz strzałką z odpowiednim elementem na ilustracji.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Wojciech Kossak, *Polonez z "Pana Tadeusza"*,
1928 r., olej, plakat.

4 punkty

19. Zaznacz **trzy** stwierdzenia, które odpowiednio określają podany fragment *Pana Tadeusza*:

- A. Przedstawia opis zachodzącego słońca.
- B. Nastrój jest radosny i uroczysty.
- C. Jest poświęcony opisom elementów przyrody: deszczu, słońca i węża.
- D. Przedstawia obyczaje szlacheckie.
- E. To jest wiersz biały, w którym nie występują rymy.
- F. W opisie tańca ukazany jest podział ról między partnerką a partnerem.
- G. Jest przykładem liryki żałobnej.

3 punkty

20. Do związków frazeologicznych dobierz po jednym właściwym ich znaczeniu spośród podanych tłumaczeń.

Związki frazeologiczne	Numer tłumaczenia
A. Tańczy, jak mu zagrają	
B. Do tańca i do różańca	
C. Złej baletnicy zawadza rąbek u spódnicy	
D. Biały taniec	

1. Taniec, do którego panie proszą panów. 2. Taniec do którego panowie ubierają się na biało. 3. O kimś, kto nie umie szyć. 4. O kimś, kto szuka dla siebie wytłumaczeń, gdy coś mu się nie udaje; 5. O osobie mającej świetną pamięć muzyczną; 6. O osobie posłusznej, spełniającej czyjąś wolę. 7. Być bardzo pobożnym. 8. Być wszechstronnym, spełniać się zarówno podczas zabawy, jak i w pracy, w chwilach powagi.

4 punkty

21. Spośród niżej podanych ilustracji wybierz **jedną**, na której przedstawiony jest polonez. Swoją odpowiedź krótko uzasadnij.

Odpowiedź: _____

Uzasadnienie: _____

Ilustracja A

Ilustracja B

Ilustracja C

Ilustracja D

2 punkty

PISEMNA PRACA TWÓRCZA (40 punktów)

Zastanów się nad myślą zawartą w cytacie:

*Naród jest tą wielką wspólnotą ludzi, których łączą różne spoiwa,
ale nade wszystko właśnie kultura* (Jan Paweł II).

Na kulturę narodową składają się różne elementy, to są m.in.: tradycje, obyczaje, język, religia, folklor, taniec, muzyka, malarstwo, bohaterowie narodowi, teatr, film, literatura piękna, podania, legendy itp. Opierając się **na 3-4 przykładach wybranych elementów kultury, rozważ**, jaką **rolę** odgrywa kultura narodowa (w konkretnych jej przejawach) w życiu ludzi i całego narodu (np. pomaga wyrazić i przemyśleć uczucia, myśli, problemy, daje odpowiedzi na nurtujące pytania, łączy różne pokolenia, daje poczucie jedności grupowej i narodowej, pomaga nawiązać kontakty z innymi ludźmi, jest sposobem spędzania wolnego czasu, rozwija zdolności, kształtuje osobowość człowieka i in.).

Napisz **rozwprawkę** na temat:

Rola kultury narodowej w życiu człowieka i społeczności

Nr	Przewidywane poprawne odpowiedzi	Kryteria oceny odpowiedzi	Punkty
1.	a. polonez, b. mazur, c. oberek, d. krakowiak, e. kujawiak.	Po 0,5 punktu za każdą właściwą odpowiedź.	2,5
2.	C. francuski	1 punkt za poprawną odpowiedź	1
3.	Np.: Pełen godności, powagi, szanowany, znakomity	1 punkt za poprawną odpowiedź	1
4.	Np. Obrzęd weselny; ceremoniał dworski; koronacja króla	Po 1 punkcie za każdą właściwą odpowiedź	2
5.	podskoki, podrzucanie do góry czapek i chustek, przytupywanie, podrzucanie do góry partnerki przez tancerza, głośny śmiech	Po 0,5 punktu za wykreślenie każdej właściwej odpowiedzi. Jeżeli uczeń wykreślił więcej niż 5 odpowiedzi, za całe zadanie otrzymuje 0 punktów.	2,5
6.	Np. Polskie tańce narodowe są ważną częścią kultury narodowej i każdy Polak powinien je znać; są one reprezentatywne dla polskiej kultury/tradycji; są przez wszystkich kojarzone z polskością i z Polską; tańce narodowe są ważne dla całego narodu polskiego; wyrażają polski charakter i tradycje tych tańców trzeba zachować itp.	1 punkt za logiczne wyjaśnienie i 1-2 punkty za poprawność językową.	3
7.	XV w. - C , XVI w. - D, XIX w. -A , XX w. - B .	Po 1 punkcie za każdą poprawną odpowiedź	4
8.	np. <i>Polonez – polski taniec narodowy; Jak Polacy tańczyli poloneza?</i>	2 punkty za pełne sformułowanie tytułu, wskazanie głównej myśli tekstu, np. <i>Polonez – polski taniec narodowy; Jak Polacy tańczyli poloneza?</i> 1 punkt za krótkie sformułowanie tytułu w postaci jedno- lub dwuwyrzowego zawiadomienia, np. <i>Polonez; Tańce polskie.</i> 0 punktu za brak logicznego sformułowania tytułu.	2
9.	A. tysiąc siedemset trzydziestego, B. tysiąc czterysta szóstego, C. tysiąc pięćset siedemdziesiątym czwartym	Po 0,5 punktu za podanie właściwej formy liczebnika oraz po 0,5 punktu za poprawność ortograficzną.	3
10.	Np.: A. Tancerze tańczyli poloneza. B. Tancerze tańczyliby poloneza. C. Tancerze, tańczcie poloneza!	Odp. Po 1 punkcie za zastosowanie czasownika w odpowiednim trybie oraz poprawność gramatyczną zdania.	3
11.	Poprawne sformułowania: A. tańce powstały, B. podobna do partnera, C. nasze tancerki, D. nie wykonali ukłonów, E. wziąłem do tańca, F. pary wymieniały ukłony.	Po 1 punkcie za podkreślenie poprawnego sformułowania.	6
12.	A. choreograf, B. kompozytor, C. reżyser, D. dyrygent.	Po 1 punkcie za każdą właściwą odpowiedź.	4
13.	Podkomorzy i Zosia	Po 0,5 punktu za każdą poprawną odpowiedź.	1
14.	Np.: tancerz: <i>Podkomorzy rusza, zarzuciwszy wyloty kontusza, wąsa podkręcając, podał rękę Zosi</i> itd. Tancerka: <i>dama głowę odwraca, wstydzi się, nie słucha; dama raczyła spojrzeć, lecz milczy upornie.</i>	Po 1 punkcie za wypisanie właściwego cytatu.	4

15.	Np. Podkomorzy jest uprzejmy, szarmancki wobec damy; okazuje jej szacunek; zabiega o względy tancerki; jest dumny z partnerki; myśli, że mu wszyscy zazdroszczą takiej partnerki itp.	1-2 punkty za logiczny opis zachowania (2 elementów) i 1-2 punkty za poprawność językową wypowiedzi.	4
16.	a. do węża; b. do łuski węża.	Po 1 punkcie za każdą właściwą odpowiedź.	2
17.	Odp. Np.: A. korowód tancerzy jak tęcza na niebie, B. różnobarwne stroje tancerzy niby krople rosy w promieniach słońca.	Po 1 punkcie za każde oryginalne porównanie.	2
18.	kontusz, buty, pas, konfederatka	Po 1 punkcie za każdy element stroju – wypisanie i wskazanie go na ilustracji (tylko wypisanie – po 0,5 punktu).	4
19.	Odp. B, D, F	Po 1 punkcie za zaznaczenie każdej właściwej odpowiedzi. Jeżeli uczeń zaznaczył więcej niż 3 odpowiedzi, za całe zadanie otrzymuje 0 punktów.	3
20.	Odp. A. 6; B. 8; C. 4; D. 1	Po 1 punkcie za każdą właściwą odpowiedź.	4
21.	B, np. Tancerze z podniesionych rąk tworzą tunel, pod którym przewijają się inni tancerze.	Za poprawne wskazanie ilustracji - 1 punkt. Za logiczne uzasadnienie - 1 punkt.	2
Suma punktów za test			60

Kryteria oceny wypracowania na Olimpiadzie klas 8

OCENA TREŚCI WYPRACOWANIA (18 PUNKTÓW)

Aspekty	Normy ocen	Punkty
1.1. Zrozumienie polecenia oraz tematu	Właściwe zrozumienie polecenia oraz wyczerpujące rozwinięcie tematu, wyczerpujące omówienie co najmniej 3 wybranych elementów	6-0
1.2. Główna myśl i logika wyводу	Trafne sformułowanie głównej myśli/tezy; logiczne i konsekwentne rozumowanie (wyjaśnianie, uzasadnianie, wnioskowanie, uogólnianie itp.); umotywowane odwołanie się do różnych przykładów, opatrzenie ich odpowiednimi komentarzami	6-0
1.3. Poglądy i wartościowanie	Ujawniona/jasno wyrażona postawa wobec omawianych zagadnień; konsekwencja w wyrażaniu własnych poglądów; samodzielność sądów i wartościowania	3-0
1.4. Kompetencja kulturowo-literacka	Trafne i celowe przywołanie kontekstów (cytatów) z różnych źródeł (np. literatury pięknej i publicystyki, mediów, z innych dziedzin wiedzy) oraz własnych obserwacji i doświadczeń kulturalnych i społecznych	3-0

II. OCENA FORMY I SPÓJNOŚCI WYPRACOWANIA (8 PUNKTÓW)

Aspekty	Normy ocen	Punkty
2.1.	Trójdzielna kompozycja (wstęp, rozwinięcie, zakończenie), zachowanie właściwych	

Kompozycja tekstu	proporcji między częściami pracy	2-0
2.2. Akapity	Logiczne i konsekwentne wyodrębnianie kolejnych akapitów o uporządkowanej wewnętrznej strukturze. Wszystkie akapity, występujące kolejno po sobie, są ze sobą logicznie powiązane	1-0
2.3. Spójność tekstu	Tekst jednolity, spójny semantycznie i gramatycznie. Uzasadnione użycie wyrazowych wykładników spójności tekstu. Zachowanie jednorodności stylistycznej	2-0
2.4. Właściwości stylu	Bogate słownictwo, różnorodność konstrukcji składniowych. Zharmonizowanie stylu wypowiedzi z treścią i formą pracy, uwzględnienie szerokiej grupy nieznanych odbiorców	3-0

III. OCENA POPRAWNOŚCI JĘZYKOWEJ (14 PUNKTÓW)

3.1. Błędy gramatyczne i słownikowe (maksymalnie 6 punktów)	Punkty	3.2. Błędy ortograficzne (maksymalnie 6 punktów)		3.3. Błędy interpunkcyjne (maksymalnie 2 punkty)	
0-2	6	0-1	6		
3-4	5	2-3	5		
5-6	4	4-5	4		
7-8	3	6-7	3		
9-10	2	8	2	0-2	2
11-12	1	9	1	3-5	1
13 i więcej	0	10 i więcej	0	6 i więcej	0